DIONISIE CAVALER DE BEJAN ȘI UNIREA BUCOVINEI[1]

ACAD. VASILE TĂRÂȚEANU

Dionisie of Bejan and the Union of Bukovina

(*Abstract*)*

In his speech delivered during the solemn session of the Romanian Academy, which was organized in Suceava on November 16, 2018, Vasile Tărâțeanu, an honorary member of the Romanian Academy, presented some ideas regarding the union of Bukovina with Romania. He referred to the personality of the priest Dionisie Bejan, who was the initiator of several social, political, cultural and religious events in Bukovina and had an important role in the achievement of Bukovina's union in 1918.

Keywords: Romanian Academy, solemn session, Bukovina's union, personalities of Bukovina, Dionisie Bejan.

Onorată asistență, d-lor academicieni, d-le președinte al Consiliului Județean, stimați colegi, dragi prieteni, am deosebita plăcere și bucurie de a vorbi în fața domniilor voastre aici, în incinta Muzeului de Istorie a Bucovinei, iar bucuria mea, sunt sigur că și a domniilor voastre, ar fi fost mult mai mare dacă ne-am fi putut întâlni chiar în ziua de 28 noiembrie, ziua aceea memorabilă pentru istoria noastră, chiar în sala prea plină de istorie a Reședinței Mitropolitane din Cernăuți, unde, cu 100 de ani în urmă, a bătut ora astrală a neamului nostru, chiar dacă această întregire n-a fost pe vecie, cum a fost proclamată.

Am vrut să fac și eu parte din acea generație unionistă, dar n-a fost să fie așa, pentru că generația mea nu poate fi numită generație de sacrificiu, precum atâtea altele care s-au rânduit în istoria noastră, ce au știut să se jertfească în numele unor cauze nobile, pentru care merită să trăiești, să suferi, să lupți și chiar să mori. Generația din care fac parte este mai degrabă o generație înșelată, precum probabil

[1] Comunicare susținută în cadrul Sesiunii omagiale a Academiei Române, *100 de ani de la Unirea Bucovinei cu România*, Suceava, 16 noiembrie 2018.

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Analele Bucovinei, **XXVI**, *2* (53), p. 377–380, Rădăuți - Bucureşti, 2019

BDD-A32694 © 2019 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:12 UTC)

vor fi înșelate și generațiile copiilor și nepoților noștri, cu lipsa de perspectivă a limbii române, cu marile avantaje pe care, chipurile, le-ar deschide în fața lor învățământul într-o altă limbă, limba de stat, limba ucraineană, cu orientarea, chipurile, europeană a Ucrainei, din care nu-i greu să-ți dai seama că politica actuală a statului, căruia îi suntem cetățeni loiali, ne împinge spre un totalitarism aidoma celui bolșevic, prin propaganda deșănțată a mentalității ucrainene la minoritari, cu mult mai grea decât fosta educație a omului nou sovietic. Cugetând la toate acestea de-a lungul istoriei, la învățămintele istoriei, nu chiar atât de îndepărtate, mă întreb a nu știu câta oară și vă întreb și pe domniile voastre, dragi compatrioți, oare chiar să nu fim în stare ca neam să tragem concluziile necesare, ca măcar copiii și nepoții noștri să nu cunoască gustul amar al deziluziilor, precum îl cunoaștem noi, cei care ne-am născut în primul deceniu sau chiar în secolul celui de-al Doilea Război Mondial, care ne-a sfârtecat nu numai pământurile, ci și destinele.

Printre oamenii de bine care ne sunt și ne-au fost modele, care s-au avântat în vâltoarea luptei pentru păstrarea conștiinței naționale și a limbii române, care au întreținut bine flacăra românismului în sufletele bucovinenilor în perioada dominației austriece și care, printr-o muncă enormă au pregătit momentul fericit al unirii cu Patria Mamă, s-au numărat zeci, aproape chiar sute de personalități ale vieții noastre social-politice, culturale și religioase. Nu îi vom enumera aici, căci lista este prea lungă și mi-ar lua prea mult timp. Voi vorbi despre un om onest și foarte constructiv, am putea spune, care a făcut mult pentru ca oamenii să fie uniți între ei și să aibă loc această unire în cuget și în simțiri. Este vorba despre Dionisie cavaler de Bejan. Acesta s-a născut la Stăuceni, în 18 august 1837. Studiile primare, secundare și liceale le-a făcut la Cernăuți. Tot aici a urmat cursurile Institutului Teologic, pe care le-a absolvit în anul 1868, după care și-a continuat studiile la Facultatea de Științe a Universității din Viena. Încă din anul 1871 a fost ales vicepreședinte al Ocolului Administrativ al Câmpulungului, apoi a fost preot la Vatra Dornei, în comuna Gemena, Ostra, Slătioara.

În anul 1882, a fost în noul comitet al Societății politice „Concordia”, alături de Iancu Zotta, Modest Grigorcea, Ioan Popovici, Constantin Popovici și alți fruntași ai vieții noastre politice din Bucovina. Acea adunare generală a „Concordiei” a hotărât să înainteze Dietei Bucovinei o petiție, care să cuprindă opt puncte, primele dintre ele fiind: înființarea claselor paralele române la Gimnaziul pedagogic din Cernăuți și crearea unui Gimnaziu pedagogic, cu limba de predare română, la Suceava; înființarea a două școli complete de fete, una la Cernăuți, alta la Suceava; completarea claselor paralele române la Gimnaziul greco-oriental din Suceava.

De fapt, unul dintre cele mai mari merite ale acestui om constă în înființarea internatelor de băieți români din Cernăuți, Rădăuți, Siret, înființarea unor instituții culturale, acordarea burselor elevilor și studenților români bucovineni, întreținerea școlilor particulare în mediul sătesc. În timpul ocupației austriece, acesta a avut curajul să intervină din răsputeri pentru apărarea limbii române în părțile cotropite de rutenii favorizați de guvernul austriac.

BDD-A32694 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:12 UTC)

La Adunarea generală din anul 1899, Dionisie cavaler de Bejan le-a zis colegilor săi din Societatea pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina să reverse cultura în toate păturile poporului, atât de însetat de ea şi să fie scut şi adăpost pentru cei ce râvnesc să devină fii devotaţi ai tronului şi luptători entuziasmaţi pentru binele patriei, bisericii şi a naţiunii.

În anul 1900, Dionisie cavaler de Bejan se numără printre fondatorii Societăţii Mazililor şi Răzeşilor din Bucovina. Până la război, această societate a pus umărul la înfiinţarea câtorva şcoli particulare româneşti la Carapciu pe Ceremuş, Comărneşti, Costeşti şi Palca, iar în satul Mihalcea, de lângă Cernăuţi, a reuşit să obţină, după o luptă aprigă, o şcoală primară publică cu predarea în limba română. Cuvintele şi exemplul acestui mare bărbat pe terenul culturii şi creşterii naţionale au avut un efect îmbucurător. Datorită demersurilor Societăţii, Dieta provincială a votat în două rânduri subvenţii considerabile pentru lărgirea internatului din Cernăuţi.

La alegerile din anul 1911, Dionisie cavaler de Bejan a fost ales deputat în Dieta Bucovinei. În 14 martie 1912, alături de alţi fruntaşi (laici şi clerici) ai românilor bucovineni organizează la Cernăuţi o mare adunare populară, la care au participat peste 10 000 de români care, alături de Eudoxiu Hurmuzachi, T. V. Ştefanelli, Nicu Flondor, Eusebie Popovici şi alţi deputaţi şi ierarhi, editează Petiţia românilor bucovineni. Documentul, semnat de 46 136 de români bucovineni, este redactat în mai multe variante şi înaintat la Viena, prin câţiva deputaţi din Bucovina noastră.

Firul vieţii lui Dionisie cavaler de Bejan s-a întrerupt în 21 septembrie 1923. A adormit întru Domnul în casa sa, de pe Strada 11 Noiembrie, casă care există acum şi avem fotografia ei făcută de domnul Dragoş Olaru, la patriarhala vârstă de 86 de ani. I s-au făcut atunci funeraliile naţionale pe spesele Fondului Religionar din Bucovina.

Viaţa acestui mare bărbat al neamului nostru din Bucovina şi activitatea lui au fost indisolubil legate de istoria noastră mai bine de un sfert de secol. Mai mult, acesta s-a aflat în fruntea mai multor manifestări din viaţa social-politică, culturală şi religioasă. Caracterul lui de om echilibrat, de mare patriot român, de bun creştin, de om al cuvântului şi al faptei au rămas de-a lungul anilor ca un model de comportament, de dăruire unei cauze nobile de viaţă, trăită în demnitate şi credinţă înaltă. Prin înfăţişarea-i falnică şi impozantă, prin întreaga sa prestanţă de octogenar, Dionisie cavaler de Bejan domina tumultoasele şedinţe ale comunităţii bucovinene pe care le care prezida. Erau timpuri tulburi, cruciale, deloc simple, atunci se crea istoria şi numai graţie principialităţii, lipsei de compromisuri ale acestor făuritori de istorie, s-a realizat Marea Unire din anul 1918. Ei au ştiut a da tonul raţiunii a ceea ce a precedat Unirea. Au avut voinţă politică, lăsând la o parte interesele personale şi apărând pe cele majore ale neamului românesc, visul întregirii patriei noastre. Şi cum s-a întâmplat ulterior, în cazul unificării celor două Germanii, pentru că, aşa cum preciza Helmut Kohl, germanilor li s-a oferit un timp foarte scurt pentru săvârşirea actului unificării şi nu au irosit această ocazie, tot aşa şi românii noştri din Bucovina, în anul 1918, în ale căror prime rânduri au mers, după

BDD-A32694 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:12 UTC)

Iancu Flondor și Sextil Pușcariu, Vasile Bodnărescu, Vladimir Repta, Dionisie Bejan și mulți alții, au fructificat din plin ocazia favorabilă ce se ivise după Revoluția din Rusia și destrămarea Imperiului Austro-Ungar, procedând la actul unirii și apărând cu toate mijloacele acest act istoric magistral, formarea României Mari. Aceștia sunt modele de viață pentru noi, mai ales acum, în prag de Centenar, mai mult decât și-a dorit fiecare dintre ei, pentru că nu s-au gândit să fie modele, ci pur și simplu așa au fost.

Domnul președinte Ioan-Aurel Pop a amintit aici, în discursul domniei sale, două versuri dintr-un poem de Mihai Eminescu, în care se spune: „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Țara mea de glorii, țara mea de dor?”. Eminescu continuă acest poem cu: „Fiii tăi trăiască!”, ceea ce vă urăm și noi acum dumneavoastră, prin frăție, „Ca a nopții stele, ca a zilei zori, / Viață în vecie, glorii, bucurie, / Arme cu tărie, suflet românesc, / Vis de vitejie, fală și mândrie, / Dulce Românie, asta ți-o doresc!”. Asta vă urăm și noi, delegația care a sosit astăzi la această ședință ce ne onorează, din nordul înstrăinat al Bucovinei.

Vă mulțumim!

BDD-A32694 © 2019 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:01:12 UTC)